

ILKKA SAHI

A short English trip report
with photos is under work.
A list of bird species at the end.

MAURITANIA 9.12. – 16.12.2007

Kertomus Hannu Palojärven, Ilkka Sahin ja Keijo Wahlroosin linturetkestä Saharan aavikolle

9.12.2007

Air Mediterranean täysi Airbus-kone Pariisista ja Marseilles' sta laskeutui ajoissa klo 11.55 Atarin pikkukaupungin kentälle Saharan aavikolla. Olimme saapuneet melkein 300 muun matkustajan kanssa Mauritanian pohjoisosaan Adrarin alueelle, hiukan WP-rajan eteläpuolelle. Ympärillämme puhuttiin ranskaa. Sää oli kirkas, tuuli heikko ja lämpö n 30° C. Väki pakkautui kohti valkoista lentokenttärakennusta, jonka ulkopuolella jaettiin maahantulopapereita. Niiden täyttö oli yhtä kyselemistä. Tunnin sisällä pääsimme ovenraosta sisäpuolelle.

Muodollisuuksien jälkeen astuimme ulos rakennuksesta. Maa-agenttimme Soleiladrarin ”päämies” Mohammed Chenane löytyi nopeasti. Hän vei meidät autolleen (neliveto Toyota Hilux), jonka luona tapasimme oppaamme Dahin ja hänen apulaisensa Ledhamin. Mohammed puhui ranskaa, Dah ranskaa ja englantia sekä kaikki tietysti paikallista arabiaa. Mohammed kertasi sovitun matkareitin ja antoi meille vapauden toimia aikataulumme mukaan. Jokainen maksoi Mohamedille viikon matkoista, ruoasta, teltasta ja vastaavista palveluista sovitun 450 € käteen. Kävimme vielä yhdessä ottamassa polttoainetta, mutta sen jälkeen klo 13.45 tiemme erosivat: Mohammed lähti pääkaupunkiin Nouakchottiin vajaan 500 km päähän ja me viisi henkeä vajaan 600 km päähän kohti Iwikin kalastajakylää Atlantin rannalla Banc d'Arguinin kansallispuistossa. Dah ajoi ja myös Hannu istui edessä; me muut istuimme takana Ledhamin istuessa keskellä. Automme lavalla oli iso kuorma: telttä, ruokaa ja vettä, polttoainetta, kaasupullo, ruoanvalmistus- ja ruokailutarvikkeita yms. Kuorma oli tiukasti kiinnitetty pressulla ja verkolla. Ensimmäisten suomalaisten WP-bongareiden viikko aavikoiden maassa alkoi... ja ensin oli päästävä WP-alueille.

Jo kaupungissa lenteli muutama aavikkopääsky. Ajoimme S-SSW vähäliikenteistä hyvää asfalttia ja aluksi ympärillä oli sora- ja kivikkoaavikkoa, paikoin kalliota. Itäpuolella kulki vuoristo eli adrar. Ennen ja jälkeen kylän oli poliisin tarkastuspisteitä. Näissä poliisi kurkisti autoon, jutteli Dahin kanssa, mahdollisesti pyysi hänet poliisien koppiin tai kyseli passejamme. Kun aavikkotien varressa näkyi kuivunutta heinäntupsua tai akaasioita, niin tavallisesti jossain näkyi myös vuohia ja muutama kameli. Ajoittain vilahti joku paimentolainen.

Heti alkumatkasta näimme vauhdissa auton ikkunasta kalottitaskuja 1+, jotain kyyhkyjä, etelän-isolepinkäisiä 2+1, arohiirihaukkoja 1+1, aavikkotaskuja 2, jonkun pääskyn, arokorppeja a10 ja yhden vähävetisen wadin (muuta vedellisiä wadeja ei metkalla sitten enää nähtykään). Klo 14.45 ohitimme Yagrefin kylän, jossa vilahti varpusia, sinirastas ja joku kyyhky. Ympäristö alkoi muuttua hiekka-aavikoksi ja ajoittain näkyi joku lintukin: arokorppi 1+3a (7,3,3), pääskyjä, aavikkokiurun näköisiä 1+2+1+1, etelänisolepinkäinen 1.

Klo 16 saavuimme Akjoutin pienehköön kylään (savitaloja ja savimuureja, bensiinin myynti, muutama kauppa, muutama turisti). Pidimme jaloittelu- ja juomatauon, jonka aikana kylällä näkyi arokorppi 30, västäräkki 2, varpusia <10, jotain kyyhkyjä ja pääskyjä lensi kaukana. Kylän synnyn syy lienee ollut lähellä sijaitseva kulta- ja hopeakaivos.

Lähdimme Akjoutin kylästä klo 16.20 kohti länttä. Varsinaista tietä ei enää ollut, vaan ajoimme sora- ja hiekka-aavikolla näkyviä ajouria, joiden suunnan Ledham tuntui parhaiten hallitsevan. Vieressämme meni hiekan alla jokin vesijohto. Ajonopeus oli 40-80 km tunnissa. Ohitimme pumppuaseman, jonka lähellä oli jokin asumus. Pari autoakin nähtiin, mutta niitä useammin jäi taakse hiekasta pilkottavia rikkinäisiä kamelin luurankoja. Aurinko laski klo 18.22, kun saavuimme kauniille dyynialueelle. Dah ajoi dyynien väliin suojaiseen paikkaan klo 18.30. Olimme ehtineet ajaa päivän aikana n 280 km ja nähdä hiekkatien aikana autosta pääskyjä, varpusia, turkinkyhkyjä, jotain kiuruja ja taskuja, etelänisolepinkäinen 1+1, kruunuhietakyyhky 1.

Pysähdyksen jälkeen auton kuorma purettiin nopeasti ja pystytettiin heti telttä. Ledham aloitti ruoan valmistuksen. Mutta aina aluksi hän valmisti meille kaikille minttuteet: kuumaa vettä, mintun lehtiä ja sokeria lorotettiin lukemattomia kertoja edestakaisin pikkulasista toiseen niin, että syntyi paljon kuplia ja vaahtoa. Ensitarjoilussa Dah kiusoitteli meitä hauskesti: nyt voitte ottaa tätä vain kaksi lasillista, mutta huomisesta lähtien jo kolme. Näppärästi meille tuli myös maukas iltateria, jonka söimme pimeässä nuotion ja kaasulieden valossa kirkkaan tähtitaivaan alla. Ateria päätettiin jälkiruokaan ja minttuteehen. Hiljaisuus oli täydellinen, mutta muutama koiran haukku kuului jostain kaukaa.

Dah oli innokas puhumaan englantia ja niin meillä juttua ja ihmettelemistä riitti. Välillä kokeiltiin jotain ranskan tai suomen sanaa tai luettiin sanakirjaa suomi – ranska - suomi. Meille selvisi, että Dah oli yliopistossa tutkinnon suorittanut sivistynyt herra, joka oli asunut monissa Afrikan ja Euroopan maissa. Sivistys ei ollut muuttanut Dahin suhdetta islamiin: tilaisuuden tullen näimme hänet monesti rukoilemassa Mekkaan päin, samoin Ledhamin. Illan juttujen lomassa vilahteli nuotion valossa alle 30 m päässä jokin vaalea jäniksen kokoinen hahmo – Dahin mukaan se oli fenec - ruokiamme ehkä kättäen. Kävimme yöksi klo 22. Me menimme telttäan ja paikalliset taivasalla viltin alle. Olo oli mahtava ja odottava. Kaikki näytti hyvältä.

10.12.2007

Rauhallisen yön jälkeen heräilimme aamuhämärässä klo 6.50. Koordinaattimme olivat N 19° 26.437' ja W 15° 22.732' eli olimme WP-rajasta melkoisen kaukana. Dah ja Ledham olivat jo aamuaskareissa. Meille oli matolla jo tulossa minttuteetä ja leipää. Näihin totuimme sitten joka aamu. Aurinko nousi seitsemän jälkeen. Elämä alkoi herätä myös ympäristön dyyneillä ja muutamassa akaasiassa: arokorppi 2, aavikkotasku 1 ja aavikkovarpunen 6. Yön hahmo oli hakenut sille heitetyn lihapalan pois ja jättänyt runsaasti tassujensa jälkiä ympäristöömme.

Pääsimme lähtemään klo 8.10, kun sitä ennen oli kasattu telttä ja lastattu koko kuorma. Suunta oli edelleen länsi. Heti aluksi edessä oli vahva dyynialue ja niinpä neliveto oli pantava päälle. Vauhti oli korkeintaan 40 km tunnissa. Etelänisolepinkäinen ssp elegans istui jo tähystämässä. Jatkossakin kaikki nähdyt yksilöt olivat rotua elegans (yksi poikkeus mainitaan).

Klo 8.30 saavuimme Beni Chabin muutaman savitalon kylään, jonka ympärillä oli isompi lauma vuohia ja kameleita. Kylässä oli linkkimasto ja useita vihreitä akaasioita. Isäntämme ottivat vettä auton säiliöihin ja juttelivat tuttujensa kanssa. Me ehdimme kiikaroida kylää 15 min: aavikkotasku 1, arokorppi 10, västäräkki 2, turkinkyhky 10, palmukyyhky 5 ja varpusia 30.

Pian otettiin neliveto pois ja lähdettiin pitkään nopeaan ajoon. Nähtiin kuitenkin aavikkovarpunen a 50-60, kirjosiipikiuru yht 7, aavikkojuoksija yht 3, aavikkotasku yht 8, etelänisolepinkäinen 1 ja arokorppi 2. Jossain kaukana aavikolla pölytti toinenkin auto. Runsaan tunnin ajon jälkeen hiekka muuttui punaruskeasta valkoisemmaksi tai melkein valkeaksi. Dah kertoi sen johtuvan kalkista.

Juutuimme klo 10.25 kiinni hiekkadyyniin, josta selvittiin nousemalla autosta ja työntämällä. Näin saimme sopivan jaloittelutauon.

Klo 10.35 saavuimme etelä-pohjoinen suunnassa kulkevalle hyvälle asfalttitielle. Se tuli Nouakchottista ja meni Nouadhiboun kautta Atlantin rantaa Marokkoon. Me osuimme tielle kohdassa, josta oli matkaa Nouadhibou'un 380 km ja lähdimme pohjoiseen vauhdilla 90 km tunnissa. Valitsimme nopeamman asfalttitiemme Banc d'Arguinin kansallispuistossa meren rantaa seurailevaa (ehkä jäljetöntä, mutta mielenkiintoisempaa) uraa. Alussa merikin näkyi lännessä. Aavikon asfaltilla kiisi vain jokunen maasturi ja rekka. Pikaisesti ohitimme poliisin tarkastuspisteen. Tien varrella liikkui myös muutama paimentolainen vuohineen. Jotkut korjailivat dyyniaitaa, kun tuuli lennätti hiekkaa. Vauhdissa näimme aavikkojuoksija 1+3, aavikkotasku 1+1, arokorppi 3+2 ja kalottitasku 1.

Klo 12.15 käännyimme asfaltilta pois kohti merta. Paikalla oli jotain hökkelikehikkoja ja kylttejä. Jossain luki Iwik vacances. Otimme polttoainetta ja pikkukävelyn. Dah kävi maksamassa puistomaksumme sinisessä kopissa, jonka kyljessä oli myös postin kyltti. Alueella pyöri arokorppi 3. Matka jatkui epämääräistä lentohiekkauraa kohti merta 30 km. Tätäkään reittiä ei olisi voitu ajatella ilman nelivettoa. Tulimme klo 13.10 rantaan Tin-Lallulissa kalastajahökkeleiden kohdalla. Hiekkamatkalla olimme nähneet aavikkotasku 1+1, kirjosiipikiuru 2+1 ja pikkuaavikkokiuruja 3. Rannalta vilkaisimme nopeasti merelle ja totesimme, että lokkeja, kahlaajia ym. on liikkeellä ja jatkoimme vielä muutaman kilometrin, nyt etelään. Olimme taittaneet matkaa 24 tuntia ja melkein 600 km ja saavuttaneet rannat, joiden **vesialue on WP-alueita**.

Ajoimme klo 13.30 Iwikin valmiille teltta-alueelle, jossa oli myös pari katosta suojaksi auringolta. Pari "cooperativen" naista lapsineen käyskenteli paikalla. Meri oli edessä 400 metrin päässä ja Iwikin kalastajakylä häämötti etelässä runsaan kilometrin päässä. Koko ympäristö oli pelkkää hiekkaa ja siellä täällä tuiversi jokunen ruskea heinätupsu. Lämpötila oli yli 30°C. Joimme kunnolla ja sitten äkkiä käymään rannassa, mutta lintuja näytti olevan vähän ja nekin kaukana merellä. Etäällä kylän suunnalla joku liikkui kaukoputkensa kanssa. Pian meillä olikin katoksen alla kasvispitoinen lounas ja hyvät minttuteet. Heti niiden nauttimisen jälkeen Dah ajoi meidät kylän rantaan, josta tavoitimme "putkimiehen". Hän oli hollantilainen Bob Loos, sosiaalinen, tietävä kielimies ja ornitologi. Hän oli ollut Iwikissä jo 14 päivää yli kymmenhenkisen hyvin kansainvälisen ryhmänsä kanssa laskemassa kahlaajia. Ryhmä asui biologisella asemalla kuten aikaisempinakin vuosinaan. Kävimme Bobin kanssa heti läpi meidän tavoitelajimme, joiden esiintymisestä saimme häneltä pätevät vastaukset. Rareista saimme tietää, että etelänselkälokki oli nähty vain pari kertaa, mutta ei yhtään rarikahlaajaa eikä vesiäistä. Olimme valmiit toimimaan hänen ohjeidensa mukaan voittaaksemme aikaa Iwikissä. Myös Dah tuki innolla meitä joustavilla kuljetuksillaan.

Onneksemme Bob itse lähti näyttämään meille lintumassojen lepäily- ja ruokailupaikkaa nousu- ja laskuveden aikana. Pian olimme päässeet meidän autolla em. campingalueesta 1-2 km pohjoiseen. Iltapäivällä oli nousuvesi korkeimmillaan, jolloin rannat ja muutamat särkät olivat kahlaajia, lokkeja, tiiroja ja kormorantteja täynnään, joukossa myös haikaroita, flamingoja ja pelikaaneja. Näimme ensimmäiset **kuningastiirat** ja ajettuamme takaisin kylän rantaan **kaislamerimetsot**. Lähellä kylän rantaa SE-puolella oli laakea saari, joka oli myös täynnä ensimmäisen lepäilypaikan lajeja. Vihdoin tuntia ennen auringon laskua tuli paikalle mereltä yksinäinen lokki, joka laskeutui kauniisti kalastajien rantaan tolpan päähän häipyen hetken kuluttua takaisin merelle. Mutta sepä olikin retkemme kolmas uusi WP-laji eli **harmaapäälokki**. Teltalle pääsimme jo klo 17.45 tekemään itsellemme makuupaikkoja ja lepäämään.

Retkeillessä keskityimme aikapulan takia vain omien tavoitelajiemme etsimiseen. Kaikkiaan ehdimme kuitata WP-lajeiksi kuningastiira 5-6, kaislamerimetso 30-40, harmaapäälökki 1ad, merimetso (lucidus) 150, harmaahaikara (monicae) 20, riuttahaikara (tummia ja yksi vaalea) 5, kapustahaikara 10, räyskä 5, riuttatiira 20, hietatiira 1, naurulokki 2, kaitanokkalokki satoja, etelänharmaalokki satoja, selkälökki (greallsii) kymmeniä, pelikaani 30, flamingo satoja, paksujalka 2, punakuiri n, pikkukuovi n, isokuovi n, karikukko n, suosirri n, kuovisirri n, pulmussirri n, pikkusirri n, meriharakka n, valkoviklo muutamia, tundrakurmitsa n, tylli n, mustajalkatylli n, sääksi 5, ruskosuohaukka 1. Maan puolelle ja siten WP-alueen ulkopuolelle jäivät haarapääsky 3, västäräkkejä, aavikkotulkku 2, aavikkotasku 1, iso falco 1, tuulihaukka 1.

Maukkaan illallisen nautimme taas oppaidemme kanssa, nyt katoksessa pienessä valossa. Olimme tyytyväisiä päivän antiin ja ratkoimme huomisen aikatauluja. Unille teltaan pääsimme klo 22, paikalliset jälleen mattonsa päälle. Ilta ja yö olivat lämpimät.

11.12.2007

Yö oli rauhallinen täälläkin, koira haukkui kylässä jonkun kerran. Sieltä kuului keskellä yötä myös hälytysääni; ehkä merelle lähteville kalastajille tarkoitettu. Nousimme ylös klo 6.30. Lämpötila oli 13°C. Hämärissä vihelteli vieressä paksujalka. Saimme murukahvit ja minttuteet nopeasti, koska Dah vei meidät jo klo 7.15 ensimmäiselle lintujen lepäilypaikalle. Näky oli aivan toinen kuin eilen. Mutaista merenpohjaa oli näkyvissä kauas ja linnut olivat hajallaan tai kaukana. Paikan koordinaatit olivat N 19° 53.667' W 16° 18.619. Auringon noustua klo 7.30 ilma lämpeni nopeasti ja väreily alkoi.

Löysimme alueelta samoja lajeja kuin eilen. Maan puolella näyttäytyi myös tiltalti ja simpukan kuorien peittämällä dyynillä lauloi useita kirjosiipikiuruja. Klo 10-11 tutkimme taas kylän rantaa, mutta etelänselkälökkia ei näkynyt. Sen sijaan rannalla juoksi isosirrejä, kylässä kivitasku ja aavikkotulkku sekä aavikolla aavikkojuoksija 2. Sen jälkeen palasimme vielä kerran aamun lepäilypaikalle, koska vesi alkoi nousta voimakkaasti. Etsitty lokki ei tullut paikalle eikä vaisuista ja bongareita vieroksuvista kahlaajalaskijoistakaan (6) ollut auttajiksi. Sen sijaan paikalla oli 10 kuningastiiraa, 40 kapustahaikaraa, satoja isosirrejä, 500 meriharakkaa yms. Kuulimme flamingoja olevan seudulla 1600.

Päätimme lopettaa satunnaisesti lentävän etelänselkälökin etsinnät ja pakkasimme tavaramme. Pääsimme lähtemään klo 13.30. Asfalttitielle saavuimme klo 14.40 välillä taas nelivetoa käyttäen. Edessä oli 125 km hyvää pikatietä, jota ajoimme 90 km tunnissa ja pidimme yhden pikkutauon. Autosta näimme kirjosiipikiuru 1, etelänisolepinkäinen yht 4, aavikkotasku yht 3, arokorppi yht 10.

Pääkaupunkiin oli matkaa runsas 100 km, kun klo 16.15 käännyimme itään tutulle pienelle hiekkauralle viitasta, jossa luki jotain Auberge Airhe ja Benechab (?). Uralta näimme 80 km tuntivauhdissa pikkuaavikkokiuruja 3, arokorppi 1+2, etelänisolepinkäinen 1+1, aavikkotasku yht 3, kirjosiipikiuru 1, aavikkovarpusia 3a (15+35+30), mahdollisia sahelinkultavarpusia kymmenien lintujen parvi, aavikkojuoksija 1+1. Välillä pidimme yhden lepotauon ja nyt ajoimme nopeasti Beni Chabin kylän ohi kohti tulomatkan teltpaikkaa. Lentohiekassa oli vielä esteenä uran parannusta tekevä traktori, mutta pääsimme nelivedolla siitänkin ja olimme tutulla paikalla auringon laskiessa klo 18.30. Lämpötila oli 28° C. Hienossa tunnelmassa tavarat esiin ja telta pystyyn; oppaamme tarjosivat meille minttuteetä, soppaa ja taas uudenlaisen illallisen. Jatkuva jutustelusta huolimatta pääsimme yöpuulle jo klo 21. Hiljaisuus ja kirkas tähtitaivas laskeutuivat ympärillemme.

12.12.2007

Yöllä itse kukin käväisi avoimesta teltan aukosta ulkona asioillaan ja itseään verryttämässä. Käärmeiden takia Dah kehotti panemaan yöllä kengät jalkaan ennen hiekalle menoa (onneksi käärmeet ja skorpionit olivat talvilevossa). Klo 04 kuuntelin pitkään jotakin eläintä eli ilmeistä pöllöä, joka huuteli tasaisesti 6-7 sekunnin välein 1.5 sekunnin mittaista ohHH. Klo 06.30 nousimme ylös vahvassa hämärässä. Sitten normaali aamupala ja pikkukiertelyä lähettyvillä: aavikkotasku 1, etelänsolepinkäinen 1, aavikkovarpunen 2, arokorppi 3, sahelinkultavarpunen a15 ja atlaskerttu 1. Tavarat purettiin ja pääsimme kuormastomme kanssa matkaan klo 8.35. Tulin eteen istumaan merkkamaan aavikon lintuja.

Dah ajoi sora- ja hiekkauria taas hyvällä vauhdilla 50-70 km tunnissa. Tulimmekin yllättäen Atarin ja Nouakchottin väliselle asfalttitielle 40 km Akjoutin eteläpuolella jo klo 9.50. Aavikolla olimme havainneet aavikkojuoksija 1+1, kirjosiipikiuru 1+1, etelänsolepinkäinen 1 ja ilmeisiä pikkuaavikkokiuruja 2. Asfaltilla matka jatkui taas 90 km tunnissa, jolloin ikkunoista vilahti vahvasti punertavaintainen ja -vatsainen määrittämättä jäänyt lepinkäinen, etelänsolepinkäinen 1, kirjosiipikiuru 1. Klo 10 autossa oli jo 40° C lämmintä. Pääsimme Akjoutiin klo 10.15 Dahin ohitettua tarkastuspisteellä taitavasti muut jonottajat. Auto sai lisää polttoainetta ja kylän laidalta etsittiin leipää yms. Vartin jaloittelun aikana näimme arokorppi 10 -15, aavikkotasku 1, västäräkki 2+2, palmukyyhky 3+1, useita varpusia, haarapääsky 2.

Matkaa WP-alueelle Choumin lähelle oli vielä 240 km. Asfaltille pääsimme lähtemään kylästä lopullisesti klo 10.50. Lentohiekkaa kiisi pinnassa tavallista enemmän ja ajoittain ilmakin alkoi sumentua. Dah puhui taas Nokiansa avulla jonkun kanssa ja kertoi hyvien verkkoyhteyksien levinneen maassa laajasti neljä vuotta sitten. Meidän kännykkämme eivät toimineet, koska millään suomalaisella teleyhtiöllä ei ole sopimusta sikäläisten kanssa (Ranskastakin vain yhdellä on sopimus). Utuisessa hiekkasäässä Dah viihdytti meitä sikäläisen Madonnan kasetilla (CD ei olisi hiekan takia toiminut), mutta vastasi kaikkien laulujen olevankin Allahin ylistyslauluja. Lintuja ei tässä säässä juurikaan ollut liikkeellä, mutta kuitenkin pikkuaavikkokiuru 2+1+4, kirjosiipikiuru yht 4, haarapääsky 1.

Sadan kilometrin päässä juuri ennen Yagrefin kylää käännyimme sora-aavikolle klo 12.05. Matkaa Choumiin oli 140 km. Alkumatkasta näimme arokorppi 3, aavikkojuoksija 3, kirjosiipikiuru 3+1 ja aavikkotasku 1+1. Pysähdyimme lounasta varten klo 12.40 vähän paremman näköisen akaasiapensaston reunaan paikassa N 20° 28.923' W 13° 19.956'. Kiertelimme puskipuolella puoli tuntia, kun kaverimme laitoivat meille tuulesta ruokaa. Ehdimme nähdä atlaskerttu 3+3, sahelinkultavarpunen 8+14, etelänsolepinkäinen 1, aavikkotasku 2, kivitasku 3+1, paksujalka 2, lyhytvarvaskiuru 12 ja nummikirvinen 2. Lounaaksi saimme kasvista ja tonnikalaa. Puskipuolesta ilmaantui paikalle yllättäen paimentolainen (Dah sanoi aina nomad), joka otettiin myös yhteiselle aterialle. Hänellä oli iso tulehtunut haava paljaassa jalassaan, mutta tuskin mahdollisuuksia hoitaa sitä (olinkohan missään edes pesuvettä). Pääsimme uudelleen matkaan klo 14.20. Soraura vei ohi kamelien vesipisteen, jossa juotettavia oli yli 50. Saavuimme Atarin ja Choumin väliselle hiekkatielle klo 15.20 tasolla N 20° 50' eli matkaa WP-rajalle oli vielä 17 km. Sitä ennen näimme vielä kirjosiipikiuru 1, lyhytvarvaskiuru 2, pikkuaavikkokiuru 2, etelänsolepinkäinen 1 ja kalottitasku 1 (saimme tietää, että se on paimentolaisten onnenlintu).

WP-alueen rajan ylitimme klo 15.47 ja telttapaikan valitsimme nopeasti klo 16.35 matalan akaasian katveesta. Paikka ei ollut kummoinen: alla ruskeaa hiekkaa, itään ja länteen lähti vaivaisia akaasiapensaikkoja ja kuivia ruohotupsuja, etelä- ja pohjoispuolella oli soraa. Seutu ei näyttänyt vihreältä; vettä lienee viimeksi Adrarissa tullut syyskuussa. Etäisyyttä Choumin kylään oli vielä yli

kymmenen kilometriä. Kaukana idässä ja lännessä siinsivät vuoret. Oppaamme alkoivat purkaa kuormaa ja me lähdimme heti vajaaksi pariksi tunniksi komppaamaan pensaikkaa idän suuntaan. Lämpötila oli 32° C. Noin kahdeksan kilometrin kävelymatkalla näimme kalottitasku yht 4, samettipääkerttu yht 3, aavikkotasku yht 3, atlaskerttu 1, arabihaukka ad k 1, **sahelinkerttu** iloksemme 7 linnun äänitelevä parvi (neljäs uusi WP-lajimme), pikkuaavikkokiuru 3 ja saharantimali a8.

Tuntui hyvältä olla kunnon paikassa; olimmehan lähellä ranskalaisen Crochet'n, brittien ja tanskalaisten ilmoittamia lintupaikkoja, vaikka emme tajunneetkaan, mitä he laakeaa aavikkoa kuvatessaan tarkoittivat sanalla wadi. Odotuksemme olivat korkealla, kun kaikki oli mennyt niin hyvin (turvallisuus, oppaat ja heidän palvelunsa, linnut, vointimme). Mutta viimeistään täällä totuimme siihen, että hiekkaa oli kiusaksi kaikkialla ja vaikka muille jakaa; sitä sai rouskuttaa hampaissa, sitä oli iholla, vaatteissa ja matkatavaroissa. Kameramme sentään säästyivät vaurioilta. Pesuista emme niissä oloissa juuri välittäneet, mutta käsien pesuun ennen aterioita olimme varanneet Antibac-geeliä. Myös hammasharja kulki mukana, mutta vedenpuhdistusaineilla tai tulehdusten ja tapaturmien hoitotarvikkeilla ei onneksi ollut käyttöä. Malaria-lääkkeitä kuitenkin söimme; rokotukset otimme ennen matkaa.

Normaalien iltatoimien jälkeen pääsimme unille klo 21. Tuuli alkoi yöksi yltyä. Lähetyvillä meni muutamia sorauria, joilla liikkui yölläkin jokunen pohjoisten suolakaivosten rekka. Ajoittain autojen valot heittivät horisonttiin liikkuvia kiilojaan merkiksi reitistään.

13.12.2007

Yö sujui kovassa tuulessakin rauhallisesti – jokainen kääntyili ohuella patjallaan makuupussissaan kuten yleensä - ajallaan ja tavallaan. Yksi meistä oli saanut vatsavaivaa, joka meni ohi Imodiumilla parissa päivässä. Nousimme jälleen ylös klo 6.30 ja aamukahvien jälkeen lähdimme taas komppaamaan puskaa. Jotkut niistä kasvoivat puumaisesti yli viisi metriä korkeina. Nyt otimme suuntaa länteen kovassa tuulessa ja 24 asteen lämmössä. Näimme muutaman kilometrin säteellä saharantimali 1+2+6, kalottitasku yht 9, aavikkotasku yht 5, atlaskerttu yht 9, aavikkopääsky 1, pikkuaavikkokiuru 2, samettipääkerttu yht 4, **sahelinkerttu** a4, etelänsolepinkäinen yht 2, rusorintakerttu yht 2, **sahelinkultavarpu** a2 ja a15 klo 9.20 ja **sininiskahiiri** a9 klo 9.40. Saimme siis hyvin lyhyellä aikavälillä kaksi uutta WP-lajia (WP-lajit 5 ja 6) ja vieläpä samalta paikalta. Jälkimmäinen aiheutti vahvoja riemun kiljahduksia; olihan löytö ensimmäinen Choumin alueelta ja edellinen Adrarin alueeltakin Aghmakousta ilmoitettu oli jo pari vuotta vanha. Molempien lajien parvet olivat kovin liikkuvia, mutta hiirojen perässä pysyimme paremmin ja niitä saimme katsoa tarkemmin. Tyytyväisinä palasimme teltalle lounaalle klo 11.30. Vasta myöhemmin meille valkeni hiirohavaintomme koko totuus; kahtena seuraavana päivänä ei hiiroja enää paikalta löytynyt eli jos olisimme jääneet vielä päiväksi Iwikiin etsimään etelänselkälökkia, emme ehkä olisi havainneet hiiroja WP-alueella lainkaan.

Klo 12.10 lähdimme jo uudelleen liikkeelle, osin asioita toimittamaan Choumin kylään. Ledham lähti kuljettajaksi ja Dah jäi teltalle. Matkalla kylään nähtiin aavikkotasku 1 ja arokorppi 2 sekä löydettiin paikka, josta ehkä kannattaisi huomina aamu aloittaa. Kylässä Ledham ajoi ensin poliisiasemalle, jossa katsottiin passimme ja ilmeisesti merkittiin vieraiden nimet muistiin. Ledham tervehti lähitalon tuttua naisväkeä. Sitten ajoimme parin tuhannen asukkaan kylässä sen keskusaukiolle, jossa juoksi lapsia paljain jaloin ja jonka laidoilla oli alkeellisia kauppoja. Naisia näkyi aukion reunoilla ilman kasvohuntuja. Aukion päässä oli uudennäköinen kaivo, josta Ledham otti letkulla vettä auton säiliöihin. Joku mies toi meille paljain käsin leipää (pitkiä batonkeja), joka auton kuormassa käärittiin paperiin. Lapset kättivät meiltä jotain, mutta emme heitä ymmärtäneet.

Arokorpit (15) lentelivät kylän ympärillä. Muuta nähtävää olivat varpunen 2, kalottitasku 1, västäräkki 2 ja kesykyyhkyt a10. Kylän halki meni kaivosrata, joka johti aavikon etäisiltä F' derikin kuparikaivoksilta suoraan länteen Nouadhiboun satamaan, jonne oli Choumin savikylästä matkaa vielä yli 400 km. Näimme pitkän malmijunan saapuvan pohjoisesta Choumiin, jossa se pysähtyi. Väkeä odotteli hiekkapenkoilla junaan pääsyä. Emme kylläkään nähneet yli kilometrin mittaisessa junassa yhtään matkustajavaunua! Dah kertoi myöhemmin, että tämä malmijuna on maailman pisin juna.

Lähdimme kylästä klo 12.55 edelleen pohjoiseen lähes uratonta aavikkoa kohti Charin keidasta. Pian Ledham osoitti lännessä jotain vuoren huippua. Ymmärsimme sen kuuluvan Marokon Länsi-Saharan alueeseen. Rajaseutu sinnepäin on edelleen miinoitettu satojen kilometrien matkalta ja liikenne aavikon kautta Marokkoon ilmeisesti edelleen poikki viime vuosikymmenen sotimisen jäljiltä. Aavikolla oli hiljaista. Kolme arokorppia lenteli ja lapset juoksivat paimentolaisten peltihökkeleiden ympärillä. Ylitimme malmiradan ja sen jälkeen näimme kolme erilaista liskoa – vaalean ruskea, keltamusta ja musta – auringossa ennen kuin katosivat koloonsa. Suurin lisko oli puolimetrinen. Mustan liskon Ledham veti käsin ulos kallionkolosta sarveiskuoren rapistessa kiviä vasten. Kuvaamisen jälkeen vapauduttuaan lisko ei tiennyt, minne suuntaan olisi kipittänyt.

Chariin saavuimme klo 14.00. Se sijaitti suojassa kiilamaisesti jyrkän vuorikallion ja valtavan dyynialueen välissä sisäänajon auetessa länteen. Aavikolta sisään johdatteli myös kilometrin mittainen kivillä katettu vanha käytävä. Perällä oli satakunta palmua, jotka oli aidattu emmekä päässeet niiden alle. Ilmeisesti siellä asusteli Ledhamin tuttuja, koska hän riensi sinne äänten perään. Me kiertelimme alueen muita osia. Palmujen ohella alhaalla hiekalla kasvoi ehkä 200-300 akaasiaa ja niiden välissä oli vanhoja hylätyn näköisiä majoja (kenelle?). Vettä tai kaivoa ei osunut meidän silmiimme. Kiertely tuotti meille tilit 10, atlaskerttu 20, samettipääkerttu 4, rusorintakerttu 1, kivitasku 1, kalottitasku 8, aavikkotasku 2, etelänisolepinkäinen 5, aavikkovarpunen 6, aavikkopääsky 15, haarapääsky 2, arokorppi 30. Dyyniharjanteelta löytyi **saharankääpiökerttu** (WP-laji 7), mutta sen ehti nähdä vain kaksi meistä. Mahdollisesti lintu hävisi dyynien heinätupsuihin. Hieman vajavaisesti siis toteutui unelmamme pohjoisesta levinneen paikkalinnun löytämisestä itse. Havainto oli kuitenkin löytö, jota muut eivät olleet tehneet.

Meidän piti ehtiä valoisassa teltalle ja siksi jätimme Charin klo 16.20. Aavikkomatalla ehdimme kompata vielä yhden akaasia-alueen. Kaikkiaan näimme atlaskerttu 2, aavikkotasku 3, pikkuaavikkokiuru 2, kirjosiipikiuru 1. Ajoimme Choumin läpi klo 17.40 ja saavuimme teltalle klo 18.10. Vähän ennen näimme vielä lyhytvarvaskiuru a10. Tuulinen sää tiesi pilvisyyttä, minkä takia hämärä oli jo alkamassa.

Saimme taas hyvän illallisen ja menimme teltaamme jo klo 20 jälkeen. Omissa pohdinnoissa päädyimme siihen, että meidän ei kannata tehdä vuorten yli itään Aghmakoun suunniteltua ja maksettua kierrosta, joka olisi yli 200 km huonoja uria. Vaikka siellä olisi parempaa keidasaluetta, ei sieltä ole ilmoitettu muuta erikoista kuin sininiskahiiri ja senhän me jo löysimme itse. Näin olimme valmiit komppaamaan vielä pari aamua lähialueita ja käymään uudelleen Charissä huomenna iltapäivällä. Vihdoin nukuimme yltyvään tuuleen, joka läpsytti äänekkäästi teltan seinä.

14.12.2007

Tuuli häiritsi unia koko yön ja hiekkapölyäkin tuli koko ajan teltaan sisään, koska oviaukko oli aina auki. Kun itäkoillinen tuuli sitten aamuyöllä oli hakannut teltan vastaavan sivun auki ja hiekka lensi tuulen mukana suoraan sisään, oli mentävä pimeässä käsin pengertämään teltan sivu uudelleen

kiinni. Ylös nousimme normaalisti klo 06.30. Aamukahvilla kävimme vielä Dahin kanssa karttakeskustelut ja päädyimme illan suunnitelman toteuttamiseen. Jostakin kuului saharantimalien ääniä ja näimme tuulen heittelevän vauhdilla yhtä lintua pensaiden välissä.

Keijo kuvasi lintuja ahkerasti koko matkan, mutta tuulisessa säässä hän ei ollut saanut kuvia sahelinkerttuista. Niinpä hän jäi niitä etsimään teltan lähistölle, kun Dah ajoi klo 7.50 Hannun ja minut viiden kilometrin päähän eilen katsomallemme paikalle. Dah jätti meidät pensaikkoon ja jatkoi Choumiin. Me lähdimme aluksi väärään suuntaan eli itään katsomaan, löytyisikö jotain mukavaa. Tunnin kiertely kovassa tuulella tuotti vain kalottitasku 1, aavikkotasku 1 ja atlaskerttu 2. Yllättäen saimme muutamia vesitippoja. Sitten lähdimme oikeaan suuntaan eli teltalle päin. Pensaikko kulki ensin länteen ja sitten etelään. Uusilla alueilla näimme atlaskerttu 15, samettipääkerttu 1, pikkuisia **sahelinkerttuja** tuulen vietävinä 2, läntinen orfeuskerttu 1 n/juv, arokorppi 1, haarahaukka 1, kalottitasku 5, etelänsolepinkäinen 1, haarapääsky 2, **aavikkovarpunen** 3+9, kirjosiipikiuru 1.

Saavutimme eilisen alueen pohjoisesta päin klo 11. Tuuli oli rauhoittumassa ja sää lämpeni. Kärpäset ilmestyivät jälleen pörräämään silmille. Eilisen aamun alue oli jälleen antoisa: atlaskerttu 10, samettipääkerttu 1, aavikkotasku 4, kalottitasku 4, etelänsolepinkäinen 2, saharantimali 5, haarapääsky 1, pikkuaavikkokiuru 3, melkein eillisellä hiirapaikalla liikkuva nuori **harakkakäki** ja aivan päältä lentävät **saharanvarpuskiurut** a3. Lopuksi näimme vielä hyvin levottomia **sahelinkultavarpusia** a7. Teltalle saavuimme klo 12 takana kävelyä 8-9 km. Keijo ei ollut vielääkään päässyt kuvaamaan sahelinkerttuja. Söimme lounasta klo 13.10 timalien ääniä kuunnellen.

Ledham lähti kuljettamaan meitä jälleen kohti Chariä klo 13.45. Nyt ajoimme suoraan Choumin läpi, mutta näimme siellä taas arokorppi 30, kalottitasku 2, aavikkotasku 1. Aavikkomatka 31 km Chariin ei antanut mitään. Saavuimme sinne klo 15 ja hajaannuimme heti ketjussa etsimään **sahelinkääpiökerttua**. Se löytyi tunnin kuluttua dyynejä reunustavista pensaista aika ylhäältä. Nyt kaikki näkivät linnun useita kertoja, mutta piilottelevahan se oli. Lisäksi tällä kertaa aavikkopääsky 10, kalottitasku 5, aavikkotasku 1, atlaskerttu 30, samettipääkerttu 6, tiltalti 8, etelänsolepinkäinen 4, arokorppi 10.

Tyytyväisinä lähdimme paluumatkalle klo 16.25. Ennen Choumia löytyi aavikkojuoksija 2. Saavuimme sinne klo 17.25, kun Ledham ajoi meidät tuttaviansa talon ovelle. Ehdimme nähdä varpunen 3 ja turkinkyyhky 2. Saimme kutsun minttuteelle ja otimme sen vastaan. Astuimme kadulta ikkunattomaan huoneeseen, jonne tuli valo sisäpihalle menevästä matalasta oviaukosta. Meidät ohjattiin istumaan matoille. Päähahmo oli talon nuori ja viehättävä emäntä, joka valmisti meille lämpimän minttuteen sitä monta kertaa lasista lasiin kaatelemalla (kuten Ledhamkin teki meille joka päivä). Huoneessa oli naisten vaatekankaita myynnissä ja lapset pörräsivät ympärillä. Paikalla ollut mies puhui jonkun sanan ranskaa ja englantia. Yhtä hymyä kuitenkin oltiin, vaikka kommunikointi maton ympärillä oli pääosin arabiaa. Otimme tietysti kuvia, mutta emäntä ei antanut kuvata itseään. Häntä kuitenkin kiinnosti kamerani käyttö ja ottamiensa kuvien katsominen. Kiitellen lähdimme kohti telttapaikkaa klo 18.20 ja saavuimme sinne vartin päästä. Illallisella meillä oli paljon keskusteltavaa Dahin kanssa. Myös Dah avautui meille turismialan yrittämiseen ja työllisyyteen liittyvistä ongelmista, jotka olivat arkea hänelle. Unille pääsimme klo 21.30.

15.12.2007

Kohtuullisen yön jälkeen heräsimme viimeiseen WP-aamuunme vasta klo 07. Aamupalan jälkeen lähdimme klo 7.50 vielä komppaamaan lännenpuoleisia pensaikkoja. Tuuli alkoi taas yltyä ja niinpä

saimme pisaroitakin tunnin verran. Tutuilta alueilta löytyi nyt kalottitasku 9, aavikkotasku 4, saharantimali a6 tuulen suojaa etsimässä pensaan sisältä kuten monet muutkin linnut, **sahelinkerttu** a3, samettipääkerttu 2, atlaskerttu 9, rusorintakerttu 2, arokorppi 2. Keijo jäi vielä kuvaamaan sahelinkerttuja, mutta Hannun kanssa lähdin näiltä paikoilta klo 10.15 etelään päin uusille alueille: tiltalti 1, atlaskerttu 13, samettipääkerttu 6, aavikkotasku 4, etelänisolepinkäinen 1. Jatkuva tuuli nostatti hiekkaa ilmaan koko päivän ja teki maisematkin sameaksi. Palasimme teltalle klo 12.

Söimme vielä lounaan, purimme teltan ja pakkasimme kaikki tavaramme autoon. Koko porukka lähti autolla klo 13.20 jatkamaan komppausta kohti WP-alueen etelärajaa siitä, missä Hannun kanssa käännyin teltalle. Löysimme pikkuaavikkokiuru 6, kirjosiipikiuru 1, **sahelinkerttu** a4 ja a2, atlaskerttu 15, samettipääkerttu 4, tiltalti 1, etelänisolepinkäinen 2, aavikkotasku 7, kalottitasku 5, saharantimali a4. Lisäksi löysimme **sahelinkultavarpusia** a9. Niiden perässä ajoimme jopa autolla, mutta jatkuvasti ne olivat menossa ja kaukana. Jokunen pitkäkorvainen jänis juoksenteli hädissään pensaikossa kuten monena päivänä aikaisemminkin. Ohitimme myös kamelien juottokaivon. Sen pohjalla oli vettä, mutta paikka oli täysin autio. Klo 15.14. lopetimme autokomppauksen tasolle N 21° 08'. **Poistuimme WP-alueelta** klo 15.45, mutta näimme juuri sitä ennen vielä arohiirihaukka 1 ja pikkuaavikkokiuru 4.

Tämän jälkeen ajoimme soratietä joutuisasti Ataria kohti. Jo parikymmentä kilometriä ennen kaupunkia oli poliisin tarkastuspiste, jossa poliisi pyysi ranskaksi vihreätä paperia = un papier vert. Luulin hänen tarkoittavan lentokentällä annettua viisumia ja tyrkytin hänelle passiani ja siihen merkittyä viisumia. Poliisi mumisi jotain, muttei osannut kertoa asiaansa englanniksi. Saimme jatkaa matkaa, mutta Dah kertoi poliisin tarkoittaneen lentokentällä tehtyä ilmoitusta meillä olevista rahoista! Kuulemma syy erilaiseen uteluun on kaikenlainen salakuljetus, jota alueella esiintyy. Dah kertoi olleensa tilanteessa hiljaa sen takia, että ei pitänyt kyseistä poliisia kaikkein fiksuimpana. Toisaalta hän ei pitänyt poliisitarkastuksia muutenkaan tarpeellisina Mauritaniassa.

Pysähdyksen jälkeen ylitimme vielä erään Adrarin alueen vuoristojonon, jonka laelta näimme vain mustaa liuskemaista kiveä ilman merkkiäkään mistään elollisesta. Vähitellen laskimme alas ja tulimme kaikkein vehreimpään kylään, mitä olimme matkalla nähneet: palmuja, kasvitarhoja, pikkuviljelmiä, tuoretta ruohoa ja paljon vuohia. Laakson vesiuoma oli kuiva, mutta Dah sanoi patoaltaan olevan lähellä. Tämä Azouguin kylä oli pienen sivutien varrella runsas 10 km Atarin W-puolella. Majoja oli paljon ja erilaisia, mutta ne näyttivät huonokuntoisilta. Väki oli köyhää. Heti kylän reunalla istui palmun oksalla **mustaruostepyrstö**, mutta valitettavasti siis WP-alueen ulkopuolella. Pysähtymisen arvoinen se kuitenkin oli (vasta toinen pysähdys linnun takia WP-alueen ulkopuolella). Näimmepä samalla myös kyläsirkun. Palmukyyhkyjä oli kaikkialla, yhteensä ehkä 60. Läpi ajaessa näimme lisäksi etelänisolepinkäinen 1, pikkuaavikkokiuru 3, töyhtökiuru 1, haarapääsky 1 ja kalottitasku 14. Kylä olisi saattanut ollut tutkimisen arvoinen, mutta halusimme ajoissa löytää viimeisen teltpaikkamme.

Poikkesimme jo kylässä kohti dyynialuetta vievälle hiekkauralle, jonka varresta löysimme klo 17 rauhallisen yöpaikan, koordinaatit N 20° 33,240' W 13° 06,609'. Vieressä oli jyhkeä vuorijono ja toisella puolen kauniin ruskeaa dyynihiekkaa sekä muutama akaasia. Kylä näkyi vielä tulosuunnassa ja sieltä kantautuivat myös kovaäänisten rukouskutsut aamulla klo 05 alkaen. Dah kertoi seudun olevan historiallinen, koska alun perin täältä arabit lähtivät (joskus 700 - 800-luvulla) valloittamaan Marokkoa ja Espanjaa. Mutta meidän arkeamme oli nyt teltan pystytys ja tavaroiden purku. Ennen pimeän tuloa jäi aikaa kierrellä läpi akaasioita, jolloin löytyi **sininiskahiiri** 7, palmukyyhky 1, aavikkokiuru (tumma) 1, atlaskerttu 1 ja kalottitasku 2. Valmistauduimme jo illalliselle, kun paikalle ilmestyi kulkija kysymään, olimmeko nähneet hänen kadonnutta kameliaan!

Vielä kerran saimme nauttia oppaidemme hyvistä ruoista ja sen jälkeen otimme porukasta tunnelmakuvia nuotion äärellä. Yöpuulle kävimme klo 21.30.

16.12.2007

Yö oli tyyni ja kirkas, mutta kylmä (kuitenkin yli 10°C). Kylän suunnalta kuului tuntikausia puolesta yöstä lähtien jatkuva huutelu muutamien sekuntien välein (ensin kolme aivan lyhyttä vihellystä ja niiden jälkeen karkeampi venytys). Ääni oli aina samanlainen, joten mieleen tuli joku scops tai kehrääjä. Klo 05 paikkeilla aloittivat Dahin lupaamat huuhekajat (B.b. ascalaphus). Toinen oli viereisellä kalliolla ja toinen vastaili kauempaa. Tätä jatkui heräämiseemme asti (klo 07). Yksi talvihyttynenkin oli liikkeellä (meitä oli varoitettu runsaammista määristä, mikä lienee totta sadekaudella). Dah oli puhunut meille aamuteen ja –kahvin kaverinsa luokse Atariin klo kahdeksaksi. Kylmässä pidimme kiirettä ja pääsimme lähtemään klo 07.40. Koukkasimme Azouguin kautta, jolloin huomio kiinnittyi komeisiin puolipallomaisiin kivimajoihin. Dah kertoi, että ne rakennettiin turisteille, mutta olivat tyhjiä, koska asiakkaita ei ollut!

Ajoimme nopeasti Atarin kaupunkiin, jossa oli oikeata autoliikennettä ja ihmisvilinää. Keskustassa oli vaaleita kivitaloja, mutta laidoilla taas ruskeita kujia, joista aukeni puuovia sisäpihoille. Näin oli Dahin kaverinkin osalta. Purimme osan auton kuormasta hänen pihaansa, johon levitettiin matto ja aamupalatarpeet meitä varten. Talossa oli nukkunut myös kaksi vierasta, jotka olivat turistimatalla olevia nuoria ranskalaisia miehiä (näyttivät muuten nukkuneen hyttysteltassa sisätiloissa). Heitä varten piti lähteä hakemaan autolla leipää keskustasta. Sillä välin me kiipesimme talon tasakatolle katsomaan ympäristöä. Vieressä oli rakentamatonta roskamaata, jota käytettiin kaatopaikkana. Kaikkiällä oli laitakaupungin matalia kujia ja rakennelmia, mutta näkyipä joukosta myös yksityinen koulu ja hotelli. Katolta näimme varpusia, palmukyyhkyjä, kesykyyhkyjä ja kalottitaskuja. Tuota pikaa Ledham toi leivät ja koko porukka oli samalla aamupalalla, jonka jälkeen vieraat ottivat matkaseurueestamme yhteiskuvia. Ennen sovittua lähtöä saimme annettua oppaillemme kiitokseksi jotain pientä eurooppalaista. Paikallista rahaahan meillä ei ollut, koska emme sitä saapuessa vaihtaneet. Toisaalta emme missään myöskään rahaa tarvinneet, koska kaikki oli maksettu.

Ennen ajoa lentokentälle Dah jätti meidät yli puoleksi tunniksi keskustaan kiertelemään basaareja. Niissä meno olikin hurjaa: heti roikkui vieressämme rahanvaihtajaa, korumyyjää, kuvaston tai paidan myyjää, peremmälle sisään houkuttelijaa. Väen tungoksen keskellä 50 vuotta pelkäsi kadulla liikahtaa mihinkään suuntaan. Niinpä suurinta pässiä lähdettiin takajaloista vetämään liikkeelle ja muita hakattiin mitä ehdittiin. Siinä vierellä naiset myivät hedelmiä, vihanneksia, vaatteita, astioita ja sisällä basaarissa alusvaatteista kenkiin ja tarvekaluihin. Joku vanhus myi muutamaa pölyistä taatelia, kun me melun keskellä vain kävelimme ohi. Ompelukoneilla tehtiin vaatteita. Matkamuiistoja oli tuhansia, mutta turisteja vain muutama. Ja niin kävi, että en malttanut jättää euroilla ostamatta Adrarin alueen opaskirjaa enkä yhtä Mauritanian T-paitaa. Vielä ehdimme Dahilta kysyä erästä kummallista asiaa. Basaarissa ja kylissä näimme ihmisiä jokin tikku suussa, ehkäpä jopa hampaiden väleissä. Dah kertoi tikun käytön kuuluvan hampaiden hoitoon!

Lentokentälle saavuimme klo 10. Parkkipaikalla hyvästelimme ja kiittelimme vielä kerran mainiot oppaamme. Dah lähti välittömästi kohti pääkaupunkia ja me kaivoimme liput ja laput esiin lähtöselvitystä varten. Kevyen turvatarkastuksen jälkeen tulimme odotushalliin, josta pääsimme toillein hoitamaan pesuja jopa juoksevan veden ääressä.

Hallista näimme koneen saapuvan ajoissa. Porukkakin karkasi kerran jo kentälle, mutta kaikki komennettiin uudelleen halliin. Lopulta meidät laskettiin ulos pikkuerissä etsimään kentältä laukkujamme. Ne oli järjestetty kahteen kasaan, Pariisi ja Marseilles. Jokainen nosti omansa

kärkyyn, joka ajoi koneen viereen. Koneeseen nousua edelsi vielä passintarkastus paahtavan auringon alla. Airbus nousi ilmaan klo13.45. Me saimme tyytyväisinä katsella taakse jäävää Mauritanian hiekkaa ja Saharan utua. Olihan retki tuottanut jokaiselle seitsemän uutta WP-lajia. Retkilajien määräkin nousi 75 lajiin, joista yksitoista tavattiin vain WP-alueen ulkopuolella.

Jouluna saimme kotona tietää, että Mauritaniassa oli juuri ryöstetty ranskalainen perhe ja kolme perheen jäsentä tapettu. Toisaalta tiedotettiin, että Noudhibousta oli löydetty abessiiniansininärhi. Myöhemmin vielä luimme, että autoralli Pariisista Dakariin peruttiin Mauritanian tilanteen takia. Kaikessa tässä ja omissa kokemuksissa meillä on riittänyt ihmettelemistä.

Matkan jälkeen saimme liskojen kuvista Pierre-André Crochet'ltä määritykset. Ennen Chariä nähdyt olivat lajia Uromastyx flavifasciata ja Charissä nähty Agama boulangeri. Suomenkielisiä nimiä ei näille löytynyt.

LAJILUETTELO

WP-alueella

merimetso ssp lucidus
kaislamerimetso
 pelikaani
 riuttahaikara
 harmaahaikara ssp monicae
 kapustahaikara
 flamingo
 haarahaukka
 ruskosuohaukka
 arohiirihaukka
 sääksi
 arabihaukka
 meriharakka
 paksujalka
 aavikkojuoksija
 tylli
 mustajalkatylli
 tundrakurmitsa
 isosirri
 pulmussirri
 pikkusirri
 kuovisirri
 suosirri
 punakuiri
 pikkukuovi
 isokuovi
 valkoviklo
 karikukko
 naurulokki
harmaapäälökki
 kaitanokkalokki
 selkälökki ssp graellsii

OUR LIST OF BIRD SPECIES

Inside WP-area

cormorant ssp lucidus
long-tailed cormorant
 white pelican
 western reef heron
 grey heron ssp monicae
 spoonbill
 greater flamingo
 black kite
 marsh harrier
 long-legged buzzard
 ospey
 barbary falcon
 oystercatcher
 stone curlew
 cream-colored courser
 ringed plover
 kentish plover
 grey plover
 knot
 sanderling
 little stint
 curlew sandpiper
 dunlin
 bar-tailed godwit
 whimbrel
 curlew
 greenshank
 turnstone
 black-headed gull
grey-headed gull
 slender-billed gull
 lesser black-backed gull ssp graellsii

etelänharmaalokki
 hietatiira
 räyskä
kuningastiira
 riuttatiira
 kesykyyhky
 turkinkyyhky
sininiskahiiri
harakkakäki
saharanvarpuskiuru
 pikkuaavikkokiuru
 kirjosiipikiuru
 lyhytvarvaskiuru
 aavikkopääsky
 haarapääsky
 västäräkki
 kivitasku
 aavikkotasku
 kalottitasku
sahelinkerttu
 atlaskerttu
 rusorintakerttu
 samettipääkerttu
saharankääpiökerttu
 lännenorfeuskerttu
 tiltalti
 saharantimali
 etelänisolepinkäinen ssp elegans
 arokorppi
 varpunen
aavikkovarpunen
sahelinkultavarpunen

Vain WP-alueen ulkopuolella

tuulihaukka
 kruunuhietakyyhky
 palmukyyhky
 huuhkaja ssp ascalaphus
 aavikkokiuru
 töyhtökiuru
 nummikirvinen
mustaruostepyrstö
 sinirastas
 aavikkotulkku
 kyläsirkku

yellow-legged gull
 gull-billed tern
 caspian tern
royal tern
 sandwich tern
 rock dove
 collared dove
blue-naped mousebird
great spotted cuckoo
black-crowned finch lark
 bar-tailed desert lark
 hoopoe lark
 short-toed lark
 rock martin
 swallow
 pied wagtail
 wheatear
 desert wheatear
 white-crowned black wheatear
cricket warbler
 tristram's warbler
 subalpine warbler
 sardinian warbler
african desert warbler
 western orphean warbler
 common chiffchaff
 fulvous babbler
 southern grey shrike ssp elegans
 brown-necked raven
 house sparrow
desert sparrow
sudan golden sparrow

Only outside WP-area

kestrel
 crowned sandgrouse
 laughing dove
 eagle owl ssp ascalaphus
 desert lark
 crested lark
 tawny pipit
black bush robin
 blue rock thrush
 trumpeter finch
 house bunting